

Inventarisatie Europese euro's
Provincie Flevoland
(peildatum 1 mei 2018)

Colofon

Opdrachtitel

Inventarisatie Europese euro's provincie Flevoland

Opdrachtgever

Provincie Flevoland, Sidony Venema

Projectteam ERAC

Vincent Ketelaars, projectleider

Robert Smeets

Martijn Panjer

Documentnummer

120.766

Datum opdrachtverstrekking

Oktober 2017

Datum eindrapport

Tussenrapport d.d. 14 februari 2018

Definitief rapport d.d. 19 juni 2018

European and Regional Affairs Consultants B.V.

Vughterweg 47a

Postbus 90102

5200 MA 's-Hertogenbosch

T. +31 (0) 73 7000 340

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Opzet van de inventarisatie	5
3	Stand van verleende euro's per 1 mei 2018 – inclusief categorisering	8
4	Analyses.....	18
5	Benchmarking	21
6	Indrukken van externe partners	23
7	Reflecties.....	25

Bijlagen

Overzicht Europese programma's.....	28
Overzicht European flagship initiatives	31
Overzicht Grand societal challenges	33
Berekening multiplier	35

1 Inleiding

In opdracht van de provincie Flevoland heeft ERAC in kaart gebracht hoeveel euro's uit de verschillende Europese programma's zijn neergeslagen in de provincie. Dit memo is een vervolg op een eerder memo dat door ERAC is opgesteld in februari 2018 waarin de eerste resultaten van de analyse werden gedeeld – toen naar peildatum december 2017.

Na verschijning van dit memo hebben verschillende verificatiegesprekken plaatsgevonden met belangrijke partijen uit Flevoland zoals de gemeenten Almere en Lelystad, NLR en de Universiteit van Wageningen. Naar aanleiding van deze gesprekken zijn wijzigingen in de database doorgevoerd ten opzichte van het eerste memo. Zo zijn er wijzigingen aangebracht in categorisering van projecten en zijn projecten toegevoegd en verwijderd.

Als gevolg van de onverwacht lange doorlooptijd heeft ERAC de inventarisatie geactualiseerd naar peildatum 1 mei 2018. Hieruit zijn nieuwe projecten toegevoegd, met name uit Horizon2020 en ESF.

Hoofdconclusie

Vanaf het begin van de huidige programmaperiode 2014-2020 tot 1 mei 2018 is **€ 62.394.993** aan Europese subsidie toegekend aan organisaties in Flevoland binnen **387** projecten.

Hieruit volgt een werkgelegenheidseffect van **3.278 fte**.

De multiplier op de Europese euro's belooft 2,06. De totale impact van de Europese euro's kan daarmee worden gesteld op **€ 128,5 miljoen** investeringsimpuls en **6.750 fte** werkgelegenheid.

2 Opzet van de inventarisatie

Het rapport is gebaseerd op een Nederland-breed monitoringsysteem. ERAC actualiseert de dataset die hieraan ten grondslag ligt, op basis van openbare databases en van contacten met programmabureaus / National Contact Points. Waar nodig brengt ERAC verdieping in de informatie aan door middel van verificatiegesprekken. Voor nadere analyses hanteert ERAC zowel op project- als op partnerniveau diverse categorisering.

Categorisering

Categorisering op projectniveau

Alle projecten worden gecategoriseerd op basis van zes variabelen:

- Europees programma,
- Topsector,
- Bestuurlijke thema,
- Grand Societal Challenge,
- European Flagship,
- Maatregel conform EIM-rekentool.

De topsectoren zijn gebaseerd op het landelijk topsectorenbeleid. De bestuurlijke thema's zijn gebaseerd op de thema's die in overgrote mate een rol spelen in de verschillende provinciale coalitieakkoorden. Omwille van nationale vergelijkbaarheid volgen de bestuurlijke thema's derhalve de 'grootste gemene deler' en niet provincie-specifieke portefeuilleverdelingen.

Naast deze Nederlandse terminologie gebruikt ERAC óók de Europese terminologie van de Grand Societal Challenges en European Flagships. Hiermee vertel je de boodschap op een Brussels podium en dit maakt internationale vergelijkingen mogelijk. De Grand Societal Challenges zijn zeven uitdagingen waarvoor gerichte investeringen in onderzoek en ontwikkeling een effectieve impact kunnen hebben ten voordele van de burgers. De European Flagships zijn nader geconcretiseerde groeilijnen (slim, duurzaam, inclusief) van de 'Europa 2020-strategie' van de Europese Commissie.

De berekening van gecreëerde werkgelegenheid vindt plaats op basis van de EIM-rekentool. Deze is in opdracht van (destijds) het Ministerie van Economische Zaken ontwikkeld om van projecten verwachte vervolginvesteringen en werkgelegenheid in te schatten. Hiervoor zijn 21 soorten projecten (maatregelen) gedefinieerd.

Categorisering op partnerniveau

ERAC legt van de organisaties die participeren in de projecten vast, hoeveel subsidie zij binnen het project toegekend hebben gekregen. Daarnaast leggen wij de vestigingsplaats vast. Deze vestigingsplaats is de basis voor de geografische verdeling van de Europese euro's. Hierdoor is het mogelijk dat ook programma's als OPZuid en OP Noord-Nederland – waarvan het programmagebied primair buiten Flevoland ligt – in dit rapport staan vermeld. Andersom worden euro's uit 'Flevolandse' deelbudgetten in Europese programma's die buiten de provinciegrens landen, niet in dit rapport weergegeven.

Recent is ERAC gestart met het categoriseren van alle individuele organisaties naar specifieke categorieën. Bijvoorbeeld grootbedrijf, MKB, onderzoeksinstituut, universiteit, rijk / provincie / gemeente / waterschap. Deze categorisering is nog niet afgerond, maar met 45% van de Flevolandse organisaties gecategoriseerd zijn eerste inzichten wel mogelijk.

Benchmarking

Ter vergelijking van de verkregen Europese euro's ten opzichte van andere provincies, geeft dit memo een benchmarking ten opzichte van het aantal inwoners en het BNP (in totaal en per jaar). Ook is van de andere provincies de verdeling van de middelen tussen thematische en geografische fondsen weergegeven.

Multiplier

De inventarisatie gaat enkel in op de verleende Europese euro's. De projectomvang is in werkelijkheid groter, omdat voor diverse programma's geldt dat slechts een deel van de projectkosten uit Europese subsidie wordt gefinancierd. Onder de thematische programma's varieert de Europese subsidie globaal gesteld van 30% tot 100%. In de geografische programma's moet tegenover iedere Europese euro minimaal een 'nationale' euro staan (met historische ervaringscijfers in EFRO bijvoorbeeld dat de multiplier oploopt tot bijna 4).

Bij de berekening van de multiplier is op basis van ervaringscijfers per programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. Deze zijn weergegeven in tabel 15. Op basis hiervan, samen met de verleende subsidie per programma, is berekend dat de huidige multiplier voor Flevoland vastgesteld kan worden op **2,06**.

Doorontwikkelingen van het monitoringsysteem

We stippen expliciet aan dat het monitoringsysteem een dynamisch systeem is, dat sinds de start continu in ontwikkeling is. Het monitoringsysteem is inmiddels opgezet als een landelijke database¹, met als basis in Nederland gevestigde organisaties die Europese financiering ontvangen uit de Europese begroting 2014-2020. Door verdere automatisering is het mogelijk verdiepende analyses uit te voeren, omdat alle beschikbare informatie aan elkaar gekoppeld kan worden. Goede voorbeelden hiervan zijn het nauwkeuriger berekenen van de multiplier en de werkgelegenheidscijfers.

Bij deze opzet van de database is **uniformering** in de gehanteerde categorieën noodzakelijk om te komen tot een goede benchmark van de beschikbare informatie. Benchmarking geeft regio's een belangrijk inzicht in de relatieve prestaties ten opzichte van andere (vergelijkbare) regio's. Daarnaast is uniformering noodzakelijk omdat de categorisering op projectniveau plaatsvindt, terwijl de geografische verdeling van de subsidie gebaseerd is op de vestigingsplaats van de organisaties. Dit laatste gebeurt om zo goed mogelijk weer te geven waar de subsidie daadwerkelijk landt. Hierdoor is het mogelijk dat middelen uit een programma uit Oost-Nederland deels aan Flevoland worden toegerekend (voor het gedeelte aan Flevolandse partners). Bij verschillende regionale categorisering zou dit leiden tot onoverzichtelijke en daarmee onwenselijke data.

De uniformering heeft tot gevolg dat ten opzichte van de rapportage uit februari enkele gebruikte categorisering van Flevoland zijn aangepast.

¹ Op dit moment zijn tien provincies geïnventariseerd.

Verder is de database uitgebreid met **extra programma's**, bijvoorbeeld ESF Sociale innovatie, ESF Duurzame inzetbaarheid, AMIF en ISF. Ook zijn **EIB-financieringen** toegevoegd (zie paragraaf 4.3). De dekking van het monitoringsysteem groeit daarmee nog steeds. Ook is de database verder verrijkt op basis van behoeften in de regio. Zo is gestart met het categoriseren van organisaties, zodat hier ook inzichten uit kunnen worden verkregen.

Ten slotte vindt **continu inhoudelijke toetsing** van het monitoringsysteem plaats, onder andere door contacten die ERAC heeft met de provincies of met subsidieverstrekkers. Regelmatig wordt met deze informatie de database aangescherpt. Het is hierdoor mogelijk dat een subsidiebedrag wordt gerectificeerd, of dat van het ene naar het andere peilmoment een eerder aangebrachte categorisering wijzigt, bijvoorbeeld van topcluster Chemie en Materialen naar HTSM. Dit alles met als doel om met de rapportage een zo goed mogelijk inzicht te geven in de werkelijke stand van zaken op het gebied van verleende Europese euro's aan Nederlandse organisaties.

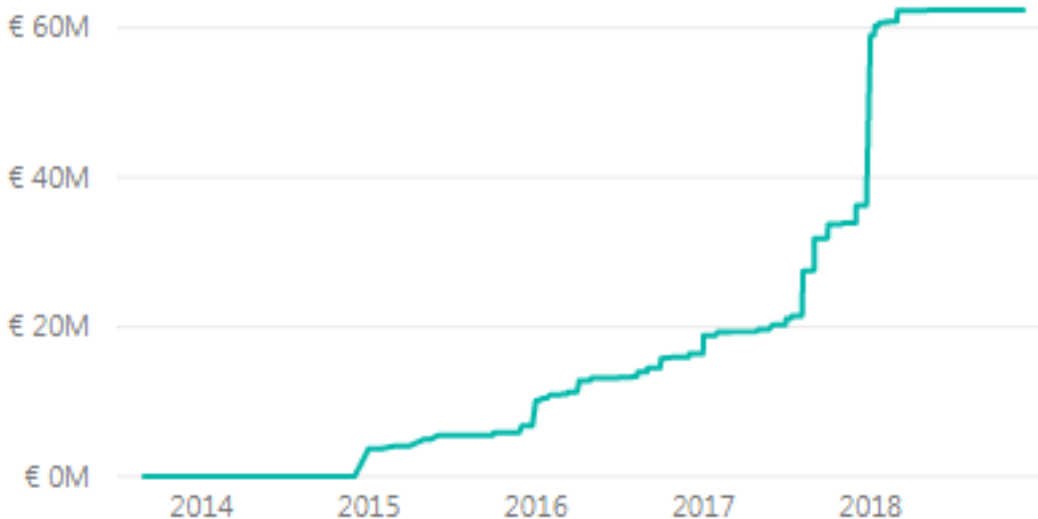
3 Stand van verleende euro's per 1 mei 2018 – inclusief categorisering

Inleiding

Per peildatum 1 mei 2018 is er voor **387 projecten** in totaal ruim **62 miljoen euro** aan Europese subsidie toegekend aan begunstigden in Flevoland.

Van ieder project is een 'database-startdatum' vastgelegd. Indien beschikbaar is dit de datum van de verleningsbeschikking. Als alternatief wordt de startdatum van het project gebruikt, of anders de datum van vastlegging in de database. Op basis van deze data kan de ontwikkeling van de toekenningen van Europese euro's in de tijd worden weergegeven.

In figuur 1 is dit te zien, waarbij de ontwikkeling per provincie is weergegeven. De sterke stijging eind 2017, begin 2018 hangt samen met de start van de inventarisatie voor Flevoland op dat moment.

Figuur 1: Cumulatieve groei toegekende EU-subsidie in Flevoland

3.1 Euro's en aantal projecten naar programma

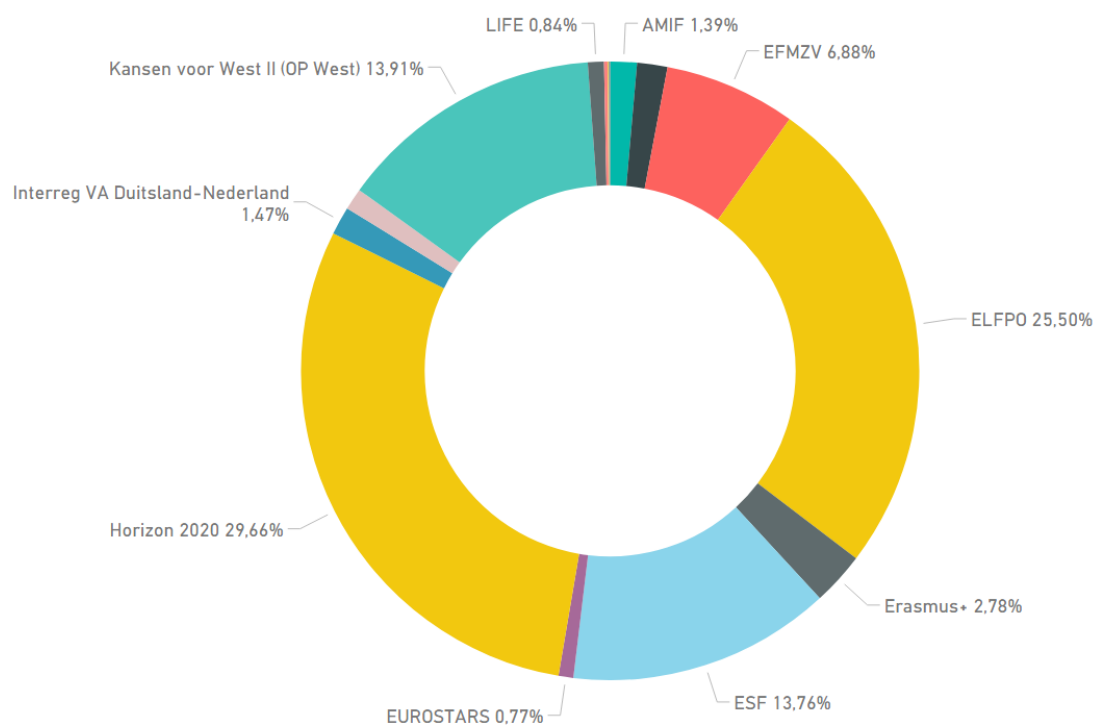
Europees programma	Aantal	Procenten	Europese subsidie	Procenten
AMIF	1	0,26%	€ 867.702	1,39%
CEF	1	0,26%	€ 988.125	1,58%
Erasmus+	38	9,82%	€ 1.737.128	2,78%
Europe for citizens	2	0,52%	€ 5.625	0,01%
EUROSTARS	2	0,52%	€ 481.500	0,77%
Horizon 2020	83	21,45%	€ 18.505.395	29,66%
LIFE	2	0,52%	€ 523.272	0,84%
Subtotaal thematisch	129	33,33%	€ 23.108.747	37,04%

Europees programma	Aantal	Procenten	Europese subsidie	Procenten
EFMZV	22	5,68%	€ 4.294.149	6,88%
ELFPO (POP)	59	15,25%	€ 15.909.170	25,50%
ESF	150	38,76%	€ 8.585.721	13,76%
Interreg VA Duitsland-Nederland	7	1,81%	€ 916.156	1,47%
Interreg VC Europe	3	0,78%	€ 705.908	1,13%
Kansen voor West II (OP West)	9	2,33%	€ 8.676.671	13,91%
OP Noord	2	0,52%	€ 113.355	0,18%
OP Oost	4	1,03%	€ 40.483	0,06%
OPZuid	2	0,52%	€ 44.634	0,07%
Subtotaal geografisch	258	66,67%	€ 39.286.246	62,96%
Totaal	387	100,00%	€ 62.394.993	100,00%

Tabel 1: Flevolandse projecten naar Europees programma

Uit tabel 1 volgt:

- Het merendeel van de projecten en verworven euro's in Flevoland valt onder een geografisch programma.
- Wanneer echter gekeken wordt naar de afzonderlijke programma's is Horizon2020 het grootste programma in euro's en ESF in aantallen projecten.
- Het hoge aandeel voor ELFPO (POP) is opvallend in vergelijking tot andere provincies. POP is deels 'provinciaal gelabeld', dus dit duidt er op dat organisaties in Flevoland voortvarend gebruik maken van het beschikbare budget.
- Andere belangrijke programma's zijn Kansen voor West, ESF en EFMZV.

Figuur 2: Aandeel programma's naar euro in procenten

Tabel 2 geeft een uitsplitsing van de euro's binnen Horizon2020 naar de meest relevante calls.

Horizon2020 – call	Aantal projecten	Europese subsidie
Horizon 2020 - Coordination and Support Action	5	€ 303.470,75
Horizon 2020 - Innovation Action	25	€ 5.020.777,32
Horizon 2020 - Marie Curie	2	€ 425.317,20
Horizon 2020 - Research & Innovation Action	50	€ 12.705.830,21
Horizon 2020 - SME	1	€ 50.000,00
Eindtotaal	83	€ 18.505.395,48

Tabel 2: Horizon2020 uitgesplitst

Tabel 3 duidt de partners met de meeste Europese projecten in Flevoland.

Partnernaam	Aantal projecten	Europese subsidie
Stichting Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium*	58	€ 7.961.672
Gemeente Zeewolde	9	€ 232.782
Nederlandse Vissersbond	9	€ 1.315.336
Gemeente Almere	8	€ 7.590.318
Stichting AAP	8	€ 311.360
Digg'Out	7	€ 336.851
Provincie Flevoland	6	€ 7.063.024
Coöperatie Kottervisserij Nederland UA	5	€ 1.552.005
Emelwerda College	4	€ 308.700
Pepscan Therapeutics Bv	4	€ 1.338.749

Tabel 3: Meest voorkomende partners in Flevoland

* Nota bene inzake NLR:

In de database van de Europese Commissie worden alle projecten van NLR toegeschreven aan het hoofdkantoor in Amsterdam. OP basis van gesprekken met NLR is het inzicht verkregen dat circa éénderde deel van de projecten (naar omvang c.q. euro's) in Marknesse wordt besteed. Daarom wordt éénderde van het totaalbedrag dat NLR ophaalt in Horizon2020 toegeschreven aan Marknesse en tweederde aan Amsterdam. Het aantal projecten wordt door deze methodiek wel in zijn geheel weergegeven.

Daarnaast ontvangt NLR ook bijdragen als 'core partner' in het Clean Sky 2-programma onder Horizon2020. Die bijdragen zijn niet vastgelegd in de openbare database van de Europese Commissie.

Op basis van eventuele toekomstige, meer gedetailleerde informatie van NLR kan de database op voorgaande twee aspecten wijzigen. Die nadere informatie is echter niet binnen de rapportageperiode verkregen.

Hiernaast valt de gemeente Zeewolde op met een groot aantal projecten met een relatief lage subsidie. Dit zijn allemaal ESF-projecten waarin de gemeente participeert.

Tabel 4 geeft per programma de gemiddelde subsidie op projectniveau weer.

Programma	Gemiddelde Europese subsidie (NL)	Gemiddelde Europese subsidie (Flevoland)
CEF	€ 7.732.791	€ 988.125
Urban Innovative Actions	€ 4.997.624	
Horizon 2020	€ 3.987.873	€ 222.957
ELENA	€ 2.451.314	
Interreg VB Noordzee	€ 2.290.430	
Interreg VA Duitsland-Nederland	€ 1.861.614	€ 130.879
AMIF	€ 1.292.736	€ 867.702
Kansen voor West II (OP West)	€ 1.286.355	€ 964.075
LIFE	€ 1.231.961	€ 261.636
Interreg 2 Zeeën	€ 885.267	
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	€ 787.944	
Interreg VB North West Europe	€ 730.647	
EFMZV	€ 639.725	€ 195.189
OPZuid	€ 620.142	
OP Noord	€ 593.249	
Interreg VA Euregio Maas-Rijn	€ 477.875	
Interreg VC Europe	€ 440.734	€ 235.303
EEE-F	€ 425.000	
COSME	€ 401.588	
Creative Europe	€ 382.560	
COST	€ 321.769	
EUROSTARS	€ 299.090	€ 240.750
ELFPO (POP)	€ 158.331	€ 269.647
OP Oost	€ 140.481	
Erasmus+	€ 133.536	€ 45.714
EaSI	€ 122.019	
Europe for citizens	€ 86.424	€ 2.813
ESF	€ 37.081	€ 57.238
URBACT	€ 19.321	
Gemiddelde projectomvang	€ 936.541	€ 161.227

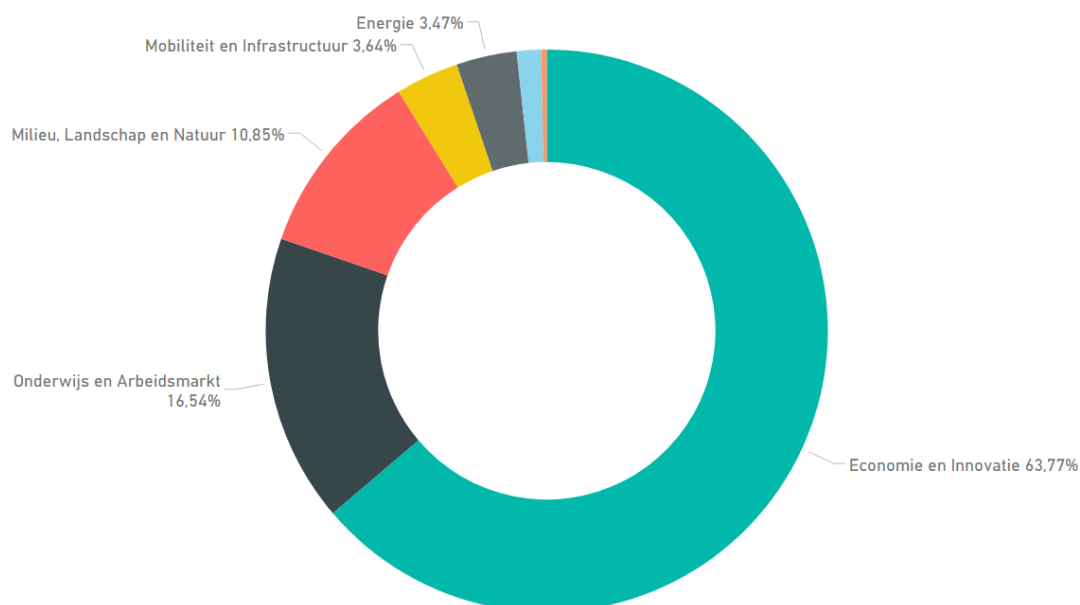
Tabel 4: Gemiddelde subsidie per project per programma

Uit deze tabel blijkt dat de projecten in Flevoland, c.q. de rol van partners uit Flevoland, in de Europees gesubsidieerde projecten per programma (beduidend) kleiner zijn dan gemiddeld in Nederland. Alleen bij POP en ESF is de omvang in Flevoland gemiddeld groter dan in Nederland als geheel.

3.3 Euro's naar bestuurlijk thema

Thema	Aantallen projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Cultuur en Samenleving	3	0,78%	€ 873.327	1,40%
Economie en Innovatie	148	38,24%	€ 39.789.100	63,77%
Energie	8	2,07%	€ 2.168.081	3,47%
Milieu, Landschap en Natuur	33	8,53%	€ 6.772.561	10,85%
Mobiliteit en Infrastructuur	6	1,55%	€ 2.271.483	3,64%
Onderwijs en Arbeidsmarkt	188	48,58%	€ 10.322.849	16,54%
Zorg en Welzijn	1	0,26%	€ 197.591	0,32%
Eindtotaal	387	100,00%	€ 62.394.993	100,00%

Tabel 5: Projecten per bestuurlijk thema in aantallen en euro's

Figuur 4: Aandeel per bestuurlijk thema in euro's in procenten

Het volgende valt op wanneer gekeken wordt naar de verdeling van de bestuurlijke thema's:

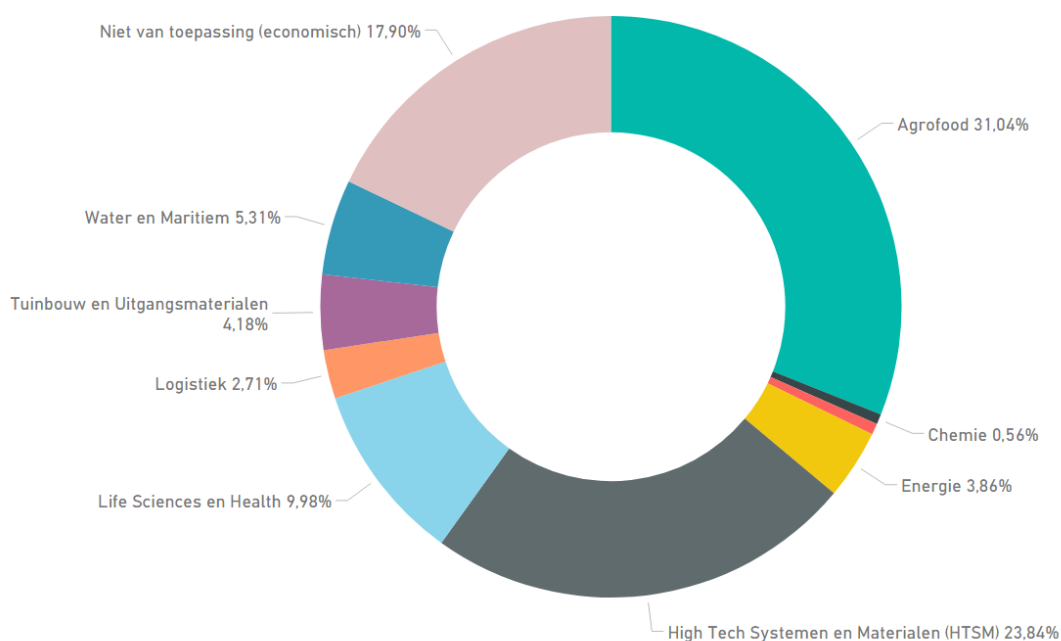
- De meeste euro's vallen onder het bestuurlijk thema 'Economie & Innovatie'. Dit is te verklaren door de relatief grote omvang van Horizon2020 en Kansen voor West in euro's.
- Na 'Economie & Innovatie' is 'Onderwijs & Arbeidsmarkt' het grootste programma in euro's. In aantallen projecten is dit het grootste programma, te verklaren door de vele relatief kleine ESF-projecten.
- Slechts één project valt onder 'Zorg & Welzijn' en drie projecten onder 'Cultuur & Samenleving'.

3.3 Euro's naar topsector

Alle projecten zijn gecategoriseerd naar economisch topsector volgens het nationaal topsectorenbeleid. Economische projecten die niet onder deze sectoren te plaatsen waren, zijn ingedeeld onder 'Niet van toepassing (economisch)'. De niet-economische projecten zijn weergegeven als 'Niet gecategoriseerd'. Uit de cijfers blijkt dat ruim 62% van de verleende Europese subsidie in Flevoland toe te rekenen is aan één van de topsectoren.

Topsector	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Agrofood	69	17,83%	€ 17.751.522	28,45%
Chemie	2	0,52%	€ 320.490	0,51%
Creatieve Industrie	1	0,26%	€ 355.250	0,57%
Energie	6	1,55%	€ 2.204.461	3,53%
High Tech Systemen en Materialen (HTSM)	55	14,21%	€ 13.631.843	21,85%
Life Sciences en Health	13	3,36%	€ 5.709.037	9,15%
Logistiek	8	2,07%	€ 1.547.165	2,48%
Tuinbouw en Uitgangsmaterialen	16	4,13%	€ 2.388.262	3,83%
Water en Maritiem	12	3,10%	€ 3.036.673	4,87%
Niet van toepassing (economisch)	48	12,40%	€ 10.237.846	16,41%
Subtotaal	230	59,43%	€ 57.182.548	91,65%
Niet gecategoriseerd (niet-economisch)	157	40,57%	€ 5.212.445	8,35%
Eindtotaal	387	100,00%	€ 62.394.993	100,00%

Tabel 6: Projecten per topsector in aantallen en euro's

Figuur 5: Aandeel per topsector in euro's in procenten (excl. 'niet gecategoriseerd')

Wanneer gekeken wordt naar de topsectoren valt het volgende op:

- 40% van het aantal projecten is niet-economisch en wordt dus niet gecategoriseerd. Dit zijn bijvoorbeeld veel ESF-projecten, maar ook Erasmus+-projecten.
- De grootste topsector in zowel euro's als aantallen projecten is 'Agrofood'.
- De omvang van HTSM hangt mede samen met de positie van NLR in Flevoland.

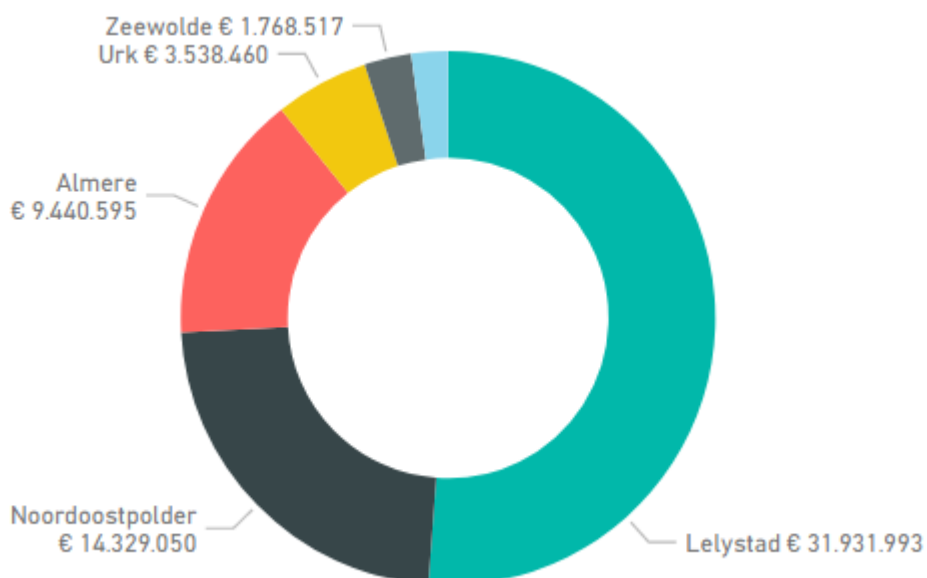
3.4 Euro's naar gemeente

Op basis van locatie van alle subsidieontvangers ontstaat het volgende inzicht:

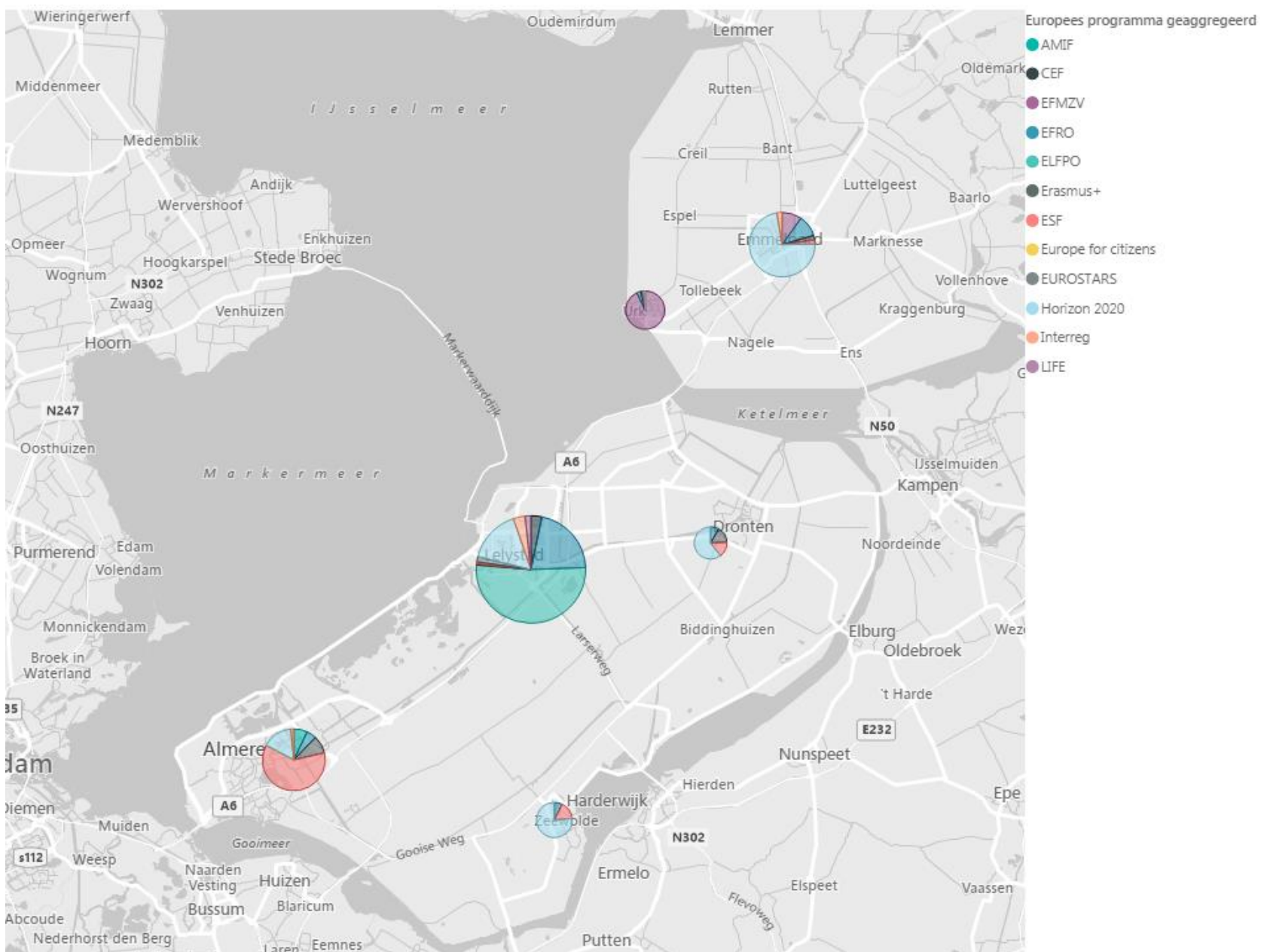
Gemeente	Aantal	Europese subsidie
Lelystad	115	€ 31.931.993
Noordoostpolder	112	€ 14.329.050
Almere	119	€ 9.442.347
Urk	25	€ 3.538.460
Zeewolde	12	€ 1.768.517
Dronten	23	€ 1.384.626
Totaal	406	€ 62.394.993

Tabel 7: Europese euro's naar gemeente

Het totaal aantal project is hoger dan 387 projecten in het totaal-overzicht, doordat een aantal projecten meerdere ontvangers uit meerdere gemeenten binnen Flevoland kent.

Figuur 6: Europese euro's per gemeente

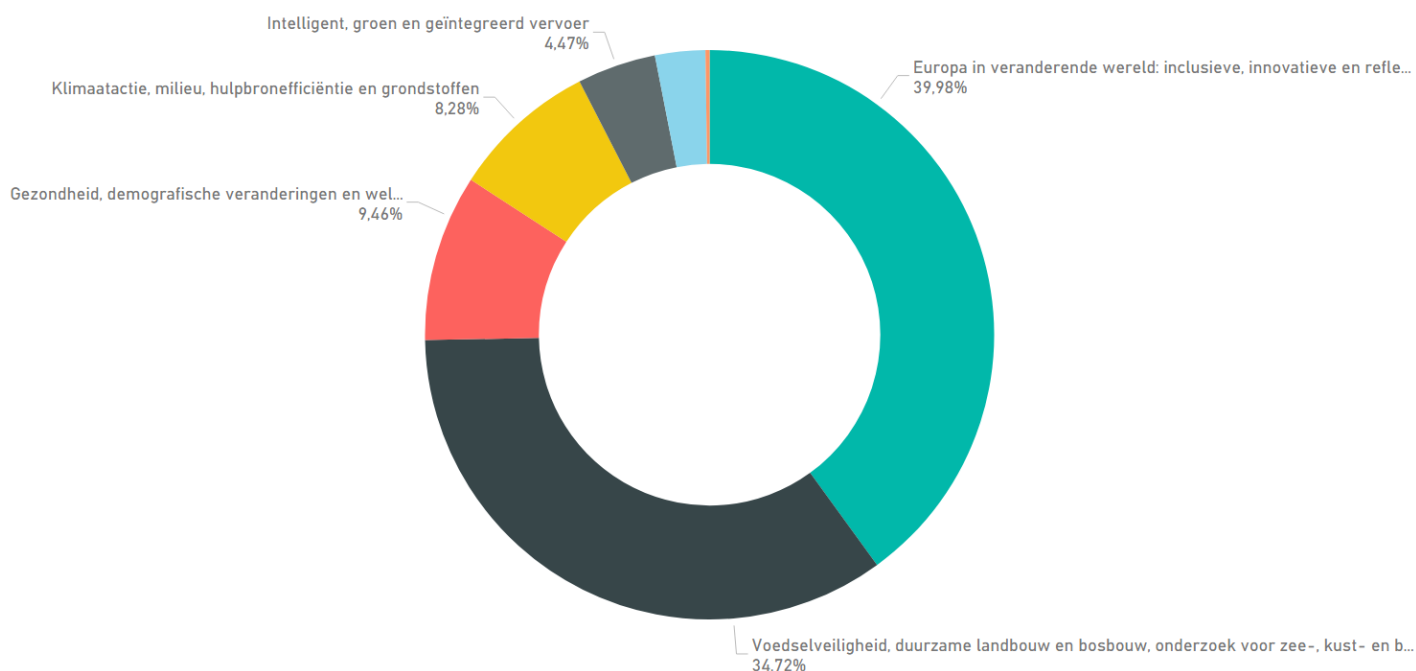

Kaart 1: EU-financiering per Flevolandse gemeente naar Europees programma in euro's

3.5 Euro's naar Grand Societal Challenge

Grand Societal Challenge	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Europa in veranderende wereld: inclusieve, innovatieve en reflectieve maatschappijen	246	63,57%	€ 24.948.535	39,98%
Gezondheid, demografische veranderingen en welzijn	13	3,36%	€ 5.900.794	9,46%
Intelligent, groen en geïntegreerd vervoer	13	3,36%	€ 2.790.471	4,47%
Klimaatactie, milieu, hulpbronefficiëntie en grondstoffen	18	4,65%	€ 5.168.634	8,28%
Veilige samenlevingen: bescherming van vrijheid en veiligheid van Europa en de Europese burgers	2	0,52%	€ 146.120	0,23%
Veilige, schone en efficiënte energie	5	1,29%	€ 1.778.298	2,85%
Voedselveiligheid, duurzame landbouw en bosbouw, onderzoek voor zee-, kust- en binnenwater en de bio-economie	90	23,26%	€ 21.662.141	34,72%
Eindtotaal	387	100,00%	€ 62.394.993	100,00%

Tabel 8: Projecten per Grand Societal Challenge in aantallen en euro's

Figuur 7: Aandeel Grand Societal Challenges in euro in procenten

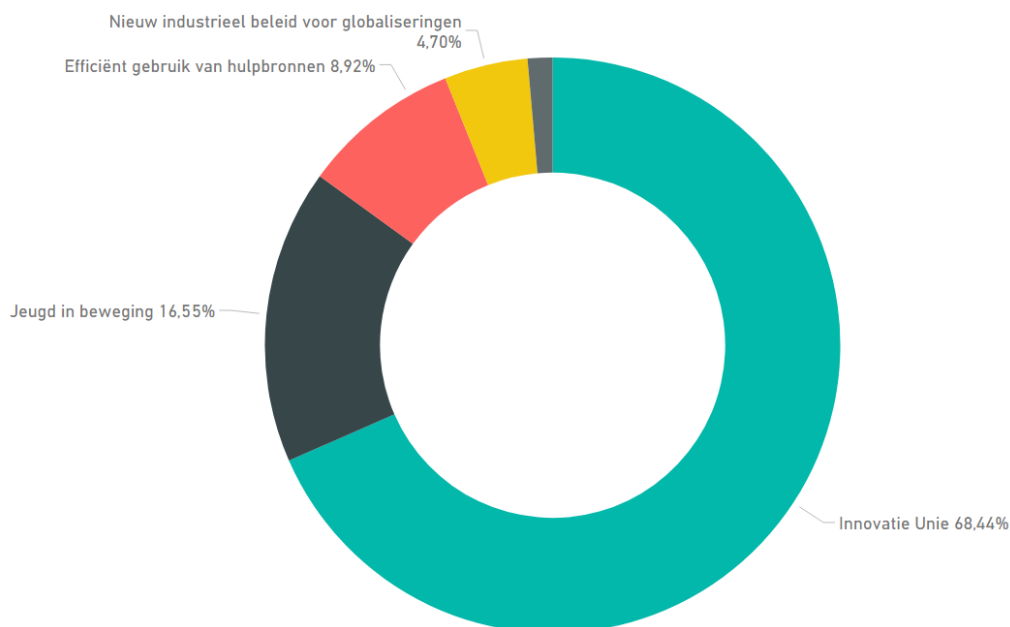
Het volgende valt op bij de categorisering naar Grand Societal Challenge:

- Zowel de meeste euro's als meeste projecten vallen primair onder de Grand Societal Challenge 'Europa in veranderende wereld: inclusieve, innovatieve en reflectieve maatschappijen'. Dit gaat samen met het grote aandeel innovatieprojecten.
- Slechts twee projecten vallen primair onder de Grand Societal Challenge 'Veilige samenlevingen: bescherming van vrijheid en veiligheid van Europa en de Europese burgers'. Slechts vijf projecten vallen primair onder 'Veilige, schone en efficiënte energie'.

3.6 Euro's naar European Flagship

Flagship	Aantal projecten	Percentage	Europese subsidie	Percentage
Efficiënt gebruik van hulpbronnen	15	3,88%	€ 5.564.815	8,92%
Europees platform tegen armoede	7	1,81%	€ 867.702	1,39%
Innovatie Unie	171	44,19%	€ 42.704.369	68,44%
Jeugd in beweging	184	47,55%	€ 10.328.474	16,55%
Nieuw industrieel beleid voor globalisering	10	2,58%	€ 2.929.633	4,70%
Eindtotaal	387	100,00%	€ 62.394.993	100,00%

Tabel 9: Projecten per Flagship in aantallen en euro's

Figuur 8: Aandeel Flagships in euro in procenten

Bij de categorisering naar European Flagship valt het volgende op:

- Het grote deel innovatieprojecten vertaalt zich in het flagship 'Innovatie Unie'. De arbeidsmarktprojecten (ESF) in het flagship 'Jeugd in beweging'.

4 Analyses

4.1 Categorisering organisaties naar type begunstigden

Voorheen werden projecten enkel gecategoriseerd naar 'MKB-deelname ja/nee'. In diverse contacten is een behoefte gesignaleerd naar inzicht in meer detail naar de typen begunstigden. Deze nadere categorisering is nog in uitvoering. Op dit moment is circa 45% van de euro's in Flevoland gecategoriseerd op dit detailniveau. Hieruit ontstaat al wel een beeld van de participatie van de verschillende typen organisaties in Europees gefinancierde projecten. Het MKB is in aantal Europees gefinancierde projecten waarin het participeert het meest aanwezige type. In de praktijk is dit aantal nog hoger, omdat ook andere type organisaties, zoals 'Landbouwbedrijf', tot het MKB kan worden gerekend.

Type organisatie	Aantal	Europese subsidie
Gemeente	20	€ 7.847.371,80
Geprivatiseerde voorziening	1	€ 10.000,00
Groot bedrijf	43	€ 413.132,00
HBO	4	€ 130.643,12
Intermediaire organisatie	3	€ 569.205,00
Landbouwbedrijf	2	€ 19.262,00
MKB	67	€ 1.114.209,25
Onderzoeksinstelling	58	€ 7.961.671,69
Openbare voorziening	2	€ 20.000,00
overig	9	€ 87.774,00
Overig bedrijvigheid	1	€ 10.000,00
Overig overheid	22	€ 2.924.477,88
Primair onderwijs	2	€ 18.250,00
Provincie	6	€ 7.063.023,83
Waterschap	1	€ 75.000,00
Nog te categoriseren	#nnb	€ 34.130.972,43
Eindtotaal		€ 62.394.993,00

Tabel 10: Verdeling projectpartners naar type organisatie

4.2 Gecreëerde werkgelegenheid

Deze cijfers zijn gebaseerd op categorisering van ieder project naar één van de 21 categorieën in de EIM-rekentool. Omdat de rekentool gebaseerd is op input van totale projectkosten, is eerst de eerder benoemde multiplier gebruikt om de Europese subsidie om te rekenen naar totale projectkosten.

In tabel 10 is per EIM-categorie aangegeven hoeveel Europese subsidie naar Flevolandse organisaties gaat. Daarbij is het bijbehorende verwachte aantal FTE weergegeven. Voor sommige categorieën geeft de EIM-rekentool aan dat, ongeacht de hoeveelheid aan investeringen, er geen effect op de werkgelegenheid te verwachten is. In deze categorieën is het aantal FTE dan ook 0.

EIM-categorie	Europese subsidie	FTE
Ontwikkelingen van technologie en innovatie in speerpuntsectoren	€ 27.674.482	396
Intensiveren van R&D-capaciteit in de regio	€ 467.667	2
Stimulering clustervorming in sectoren	€ 13.275	0
Ontwikkelen en stimuleren ict-toepassingen in MKB	€ 289.623	16
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het stimuleren van ondernemerschap in het MKB	€ 18.274.927	2.047
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het faciliteren van ondernemerschap in het MKB	€ 1.928.233	92
Scholing en arbeidsmarkt	€ 11.190.551	724
Bereikbaarheid van kenniscentra, hoogwaardige werklocaties en bovenregionale voorzieningen en toplocaties	€ 988.125	0
Verbetering milieukwaliteit	€ 1.562.484	0
Uitbreiding en modernisering cultureel aanbod	€ 5.625	0
Eindtotaal	€ 62.394.993	3.278

Tabel 11: Europese subsidie en gecreëerde FTE per EIM-categorie

4.3 Euro's financiering door EIB

Naast de euro's subsidie die uit de geïnventariseerde programma's naar Flevoland stromen, stelt de EIB Europese euro's als financieringen beschikbaar. Deels als zogenaamde 'direct loans' (leningen direct aan leningnemers), deels indirect door middel van garantstellingen aan de *national promotional banks*. Directe leningen staan in de database op basis van locatie van de leningnemer. De bedragen via de national promotional banks worden toegerekend aan de respectieve provincies op basis van bruto regionaal product.

Projectnaam	Deel Flevoland
FIVE DEGREES (EGFF)	€ 69.479
FIVE DEGREES (EGFF)	€ 69.479
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN III	€ 463.193
EUROPEAN SMES EXPORT FUNDING PLATFORM	€ 46.319
PAN EUROPEAN BNP PARIBAS LEASING SOLUTIONS	€ 741.109
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES II	€ 6.484.706
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 0
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 3.010.756
NIBC MID-CAP GUARANTEE	€ 464.030
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN IV	€ 92.639
DEUTSCHE BANK KMU & MID-CAP LOAN IV	€ 92.639
A6 ALMERE MOTORWAY PPP	€ 78.645.055
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES III	€ 4.631.933
ING BANK NV LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 2.593.883
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS II	€ 3.705.546
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 3.835.241
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 3.705.546
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 3.334.992
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VII	€ 3.705.546
SG INNOVATIVE EQUIPMENT LEASING FRAMEWORK LOAN	€ 277.916

Projectnaam	Deel Flevoland
NWB BANK INFRASTRUCTURE MBIL II	€ 4.631.933
BNG BANK INFRASTRUCTURE MBIL	€ 4.631.933
WIND PARK NOORDOOSTPOLDER	€ 150.000.000
ABN AMRO BANK NV LOAN FOR SMES IV	€ 4.631.933
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS III	€ 3.242.353
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VIII	€ 2.315.967
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS V	€ 1.852.773
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS V	€ 5.558.320
QREDITS LOAN FOR SMES I	€ 370.555
QREDITS LOAN FOR SMES I	€ 1.482.219
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS I	€ 2.779.160
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS I	€ 2.779.160
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES - SUSTAINABILITY	€ 926.387
NWB BANK INFRASTRUCTURE MBIL	€ 7.411.093
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS III	€ 3.705.546
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS II	€ 1.852.773
LTE VOLTE - HIGH SPEED MOBILE INTERNET ROLLOUT	€ 1.366.420
RABOBANK SME AND MIDCAP SUPPORT	€ 2.371.550
DE LAGE LANDEN LOAN FOR SMES AND MID-CAPS IV	€ 3.705.546
RABOBANK LOAN FOR SMES AND MID-CAPS VI	€ 3.705.546
Totaal	€ 325.291.176

Tabel 12: EIB-financieringen

5 Benchmarking

Inleiding

ERAC beschikt over inventarisaties van alle Nederlandse provincies. De inventarisaties van de provincies Utrecht en Noord-Holland zijn echter minder compleet, omdat geen informatie aanwezig is van de programma's die normaliter door de provincies zelf wordt aangeleverd. Deze twee provincies zijn niet meegenomen in de benchmark, omdat hierdoor een vertekend beeld zou ontstaan..

Uit de verzamelde data blijken per provincie de volgende relatieve scores als benchmark naar:

- Inwoneraantal;
- Bruto regionaal product;
- Thematische versus geografische fondsen.

5.1 Vergelijking op inwoneraantal (euro's per inwoner per jaar)

Een variabele waar alle tien provincies op vergeleken worden is hoeveel euro per inwoner terecht komt in de betreffende provincie. Dit levert het volgende overzicht op:

Provincie	Euro per inwoner (gehele periode)	Euro per inwoner (per jaar) ²
Groningen	€ 404	€ 117
Zuid-Holland	€ 281	€ 82
Zeeland	€ 244	€ 71
Gelderland	€ 224	€ 65
Limburg	€ 219	€ 63
Noord-Brabant	€ 186	€ 54
Overijssel	€ 183	€ 53
Flevoland	€ 153	€ 44
Drenthe	€ 93	€ 27
Friesland	€ 76	€ 22

Tabel 13: Euro's per inwoner

5.2 Verworven euro's ten opzichte van het Bruto Regionaal Product

Als we de Europese middelen afzetten tegen het Bruto Regionaal Product³, geeft dit een vergelijkbaar beeld tussen de provincies van de omvang van de Europees verworven subsidies ten opzichte van de omvang van de economie.

Opgemerkt moet worden dat dit in absolute zin weinig zeggingskracht heeft, enkel in relatieve zin voor benchmarking onderling.

² De totaal verworven middelen berekend per jaar, gebaseerd op de periode 1 januari 2015 – waarin de meeste programma's daadwerkelijk zijn gestart met het toekennen van middelen – tot heden

³ Bedrag uit de inventarisatie afgezet tegen het Bruto Regionaal Product van 2017 (bron: CBS)

Provincie	Subsidie t.o.v. BRP	Subsidie t.o.v. BRP per jaar
Groningen	0,92 %	0,27 %
Zeeland	0,77 %	0,22 %
Zuid-Holland	0,70 %	0,20 %
Gelderland	0,66 %	0,19 %
Limburg	0,63 %	0,18 %
Overijssel	0,55 %	0,16 %
Flevoland	0,49 %	0,14 %
Noord-Brabant	0,45 %	0,13 %
Drenthe	0,33 %	0,10 %
Friesland	0,27 %	0,08 %

Tabel 14: Euro's t.o.v. BRP

5.3 Relatieve verdeling geografische versus thematische programma's

Uit de inventarisaties voor meerdere provincies blijkt een brede variatie in de verdeling van verleende euro's over de geografische programma's (regionaal gealloceerde budgetten) en de thematische programma's (op Europa-brede schaal aan te vragen budgetten).

Provincies	Aandeel geografisch	Aandeel thematisch
Drenthe	53,82%	46,47%
Flevoland	62,96%	37,04%
Friesland	59,98%	40,02%
Gelderland	27,56%	72,44%
Groningen	31,88%	68,12%
Limburg	41,84%	58,16%
Noord-Brabant	30,66%	69,34%
Overijssel	35,57%	64,43%
Zeeland	41,52%	58,48%
Zuid-Holland	20,62%	79,38%

Tabel 15: Vergelijking geografische en thematische programma's

De variatie is voor het overgrote deel te herleiden tot verschillen in de benutting van Horizon2020. De provincies Groningen, Noord-Brabant en Zuid-Holland scoren daarin beduidend hoger dan andere provincies.

6 Indrukken van externe partners

ERAC heeft verificatiegesprekken gevoerd met verschillende voor de provincie belangrijke partners. In deze gesprekken is voornamelijk aandacht besteed aan de door ERAC verzamelde data, maar ook Europese subsidievererving in Flevoland in zijn algemeen.

ERAC heeft gesproken met:

- Gemeente Almere
- Gemeente Lelystad
- NLR
- Universiteit van Wageningen

In de gesprekken is het belang van Europese subsidievererving benadrukt. Zo is er onder meer naar voren gekomen dat Europese programma's een **vliegwiel**functie hebben voor cofinanciering. Met het perspectief op het verwerven van Europese financiering is de eigenorganisatie eerder bereid budget vrij te maken om projecten te ontwikkelen en te realiseren.

Voor onderzoekinstellingen wordt het steeds belangrijker om via de derde geldstroom financiering op te halen. De Europese programma's spelen hier een belangrijke rol in. Voor NLR zijn bijvoorbeeld Horizon2020 – Clean Sky en Horizon2020 – SESAR belangrijk en omvangrijk.

De administratieve lasten van Europese financiering worden hoog gevonden. De moeite staat niet altijd in een aanvaardbare relatie tot de opbrengst. Zo geeft Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) expliciet aan dat de meeste Europese programma's niet kostendekkend zijn en daardoor dus ook minder aantrekkelijk.

Binnen de geïnterviewde gemeenten en kennisinstellingen zorgen de Europese programma's ook voor meer **samenwerking**. Zo wordt er bij aanvragen vaker samengewerkt met andere partners in de gemeente. Europese programma's worden ook onder de aandacht gebracht bij andere organisaties via een tool van vindsubsidies.nl op de website van de gemeente Almere. Door dezelfde gemeente worden ook workshops gegeven over het gebruik van deze tool.

Wanneer gekeken wordt naar de capaciteit die binnen gemeenten beschikbaar is voor verwerving van Europese financiering, dan komt Lelystad uit op 1 fte en Almere op 1,25 fte. Hierbij moet nog opgetekend worden dat binnen de 1 fte die de gemeente Lelystad hiervoor heeft vrijgemaakt ook de ESF projectleiding wordt uitgevoerd; feitelijk is er dus minder beschikbaar voor subsidievererving. Dit betekent dat er **weinig fte beschikbaar** is voor de uitvoering van alle taken die komen kijken bij verwerving. Zowel het monitoren van kansen, uitwerken van projecten, bouwen van consortia en daadwerkelijk uitvoeren kost veel tijd.

Bij de rol van de provincie in Brussel is ook stilgestaan tijdens de gesprekken. De organisaties gaven aan wel op de hoogte te zijn van het feit dat de provincie een afvaardiging heeft in Brussel, maar niet goed te weten welke activiteiten de provincie in Brussel verricht. De gesproken partijen worden graag betrokken in de voorbereiding op de nieuwe programmaperiode. Tot nu toe missen zij communicatie tussen de provincie en andere partijen in Flevoland daaromtrent. Tijdens de gesprekken werd als oplossing hiervoor het invoeren van een Flevolands **subsidieoverleg** gesuggereerd. Her-invoeren, want iets dergelijks is eerder actief geweest tussen provincie, gemeenten en relevante spelers.

De twee gemeenten herkennen zich in het beeld dat zowel Lelystad als Almere minder Europese subsidie heeft verworven dan in de vorige programmaperiode. Zij gaven wel aan dat dit onder andere komt doordat zij vooral focussen op stedelijke ontwikkeling en hiervoor zijn in de huidige programmaperiode minder kansen dan in de vorige. Ook besteden zij meer aandacht aan hun rol als intermediair voor derden, dan voor verwerving direct voor de eigen gemeente an sich.

ERAC raadt ook aan het voormalige **Flevolands subsidieoverleg in ere te herstellen** en hier ook weer partners van buiten de provinciale organisatie bij te laten aansluiten. In een dergelijk overleg ziet ERAC verschillende voordelen:

- Partners voelen zich meer betrokken bij activiteiten van de provincie in Brussel.
- Partners leveren input aan provincie over bijvoorbeeld de nieuwe programmaperiode.
- Kennisuitwisseling tussen de verschillende partijen en efficiencywinst wanneer kennis gedeeld wordt over bijvoorbeeld kansen of nieuwe ontwikkelingen.

7 Reflecties

Disclaimer

Zowel in de samenvatting als in de inleiding staat hiervoor reeds vermeld dat er enkele haken en ogen zitten aan de gegevens. Zonder afbreuk te willen doen aan het uitvoerige en betekenisvolle karakter van deze monitoring, mag niet onvermeld blijven dat:

- de selectie van Europese programma's niet volledig is – er is ingezoomd op programma's die voor Flevoland het meest van belang zijn;
- de gegevensverzameling is gedaan op basis van openbaar toegankelijke bronnen, directe contacten met uitvoeringsorganisaties en beleidsmedewerkers;
- de categorisering is gedaan op basis van beschikbare informatie, doordachte interpretatie daarvan en verificatie door provinciale medewerkers.

Hierna volgt nadere reflectie op de dataverzameling. Ook zijn enkele vingeroefeningen opgenomen ten aanzien van de relatieve prestatie van Flevoland en extrapolatie van de nu geïnventariseerde bijdrage van Europa aan Flevolandse projecten.

Reflectie op de dataverzameling

Het is gebleken dat de digitale, openbare databases goed op orde zijn. De informatie is toegankelijk, in het algemeen goed te herleiden naar partners in Flevoland en is behoorlijk actueel.

De exacte categorisering naar de dimensies van Flevoland daarentegen is lastig. Deze worden uiteraard niet in de databases geregistreerd. De categorisering is met name gedaan op basis van de projecttitel, aangevuld met beschouwing op de betrokken partners en – waar beschikbaar – korte projectsamenvattingen op programmawebsites. Met een aanvullende, uitvoerige detailtoets op alle geïdentificeerde projecten kan de categorisering worden verbeterd; enerzijds check op de gegeven categorisering, anderzijds ter categorisering van nu nog niet (volledig) gelabelde projecten (de regels 'niet gecategoriseerd' in de tabellen in paragraaf 3).

Met name data over verleende subsidies is beschikbaar via de openbare digitale databronnen. Wanneer het gaat over afgewezen financiering of financiering in aanvraag, dan zijn deze gegevens summier. Zo zijn voor een groot programma zoals Horizon2020 geen van deze gegevens beschikbaar en zijn alleen goedgekeurde aanvragen te achterhalen. Met de provincie Flevoland is dan ook afgesproken dit monitoringsysteem zo in te richten dat alleen goedgekeurde aanvragen opgenomen worden.

Bij een aantal programma's, met name Eurostars-projecten, is uit de database niet altijd op te maken hoeveel financiering nu daadwerkelijk terecht komt bij partners in Flevoland. In deze gevallen is er voor gekozen om een indicatie van dit bedrag te berekenen door het totaal bedrag te delen door het aantal partners en aan de hand hiervan te bepalen welk deel enkel rekenkundig gemiddeld bij de provinciale partners terecht zal komen.

Verder dient nog notie gemaakt te worden van de verschillende berekeningen binnen het Interreg Deutschland-Nederland programma. Deze bedragen zijn berekend in samenspraak met het programmasecretariaat. Zo zijn de bedragen betreffende kaderpartners gedeeltelijk toegerekend. Dit bedrag is eerst door tweeën gesplitst om een Duits en Nederlands deel te creëren. Het Nederlandse deel is vervolgens toegerekend conform het inwoneraantal van de provincie in relatie tot het totaal aantal inwoners van het Nederlands programmagebied.

Relatieve belang van inzet versus euro's

Geografische programma's versus thematische programma's

Uit de cijfers blijkt dat Flevoland ruim 39 miljoen euro (64%) put uit regionaal gelabelde middelen, met name ESF, Kansen voor West, POP en Interreg. Dit zijn de geografische programma's van de Europese Commissie, waarbij de regio sturingsmogelijkheden heeft. Binnen Nederland gaat dit niet tot nauwelijks op voor ESF, dat nationaal wordt geprogrammeerd. Exclusief ESF – dat vanaf Rijksniveau wordt toebedeeld aan arbeidsmarktregio's – heeft provincie Flevoland sturende invloed op circa 30 miljoen euro, oftewel de helft van de totale geïnventariseerde subsidies.

De thematische programma's – uitgevoerd onder directe programmering door de Europese Commissie zelf – zijn dus goed voor 36% van de euro's die in Flevoland belanden. Horizon2020 is daarin met 18,5 miljoen euro de grootste bepaler: 80% van de thematische programma's (30% van totaal).

Uit onze werkzaamheden ontlenen wij de indruk dat de provinciale aandacht hoofdzakelijk is gericht op de geografische programma's. Dit is wellicht opmerkelijk gezien het relatief geringere belang. Het is echter zeer begrijpelijk, omdat de provincie juist in die programma's eigen sturing kan inbrengen. Men zou op basis van deze cijfers immers kunnen interpreteren dat Horizon2020 van groter belang is voor de provincie, dan de kleinere geografische programma's. Dit zou echter te kort door de bocht zijn. Weliswaar heeft een groter subsidiebedrag meer individuele impact voor het betreffende project. Bij de geografische programma's daarentegen is de provincie betrokken in programmering en uitvoering. In die betrokkenheid heeft de provincie grote mogelijkheden tot sturing van de inhoud op aansluiting naar provinciale beleidsdoelen en maatschappelijke uitdagingen. Door deze sturing hebben de projecten binnen de geografische programma's meer koppeling met de verschillende provinciale agenda en daarmee meer impact voor de regio als geheel.

Door de uitvoering in de regio zelf, worden aanvragers beter begeleid en ondersteund. Dit leidt tot een hogere slaagkans van aanvragen. Geografische programma's zijn daarmee meer bereikbaar, meer toegankelijk voor organisaties, dan de grote thematische programma's die met afstandelijke procedures en ondoorzichtige beoordelingen lage slagingspercentages kennen.

Binnen Horizon2020 ligt het aantal aanvragen dat gehonoreerd wordt op een percentage voor Nederland van 4% tot 19% (verschillende calls)⁴. In Kansen voor West, Interreg en ook POP ligt dit percentage veel hoger. Ten slotte is het belangrijk op te merken dat bij geografische programma's de impact van projecten nog eens wordt vergroot door de inzet van provinciale cofinanciering.

⁴ Bron: Brief van Ministerie EZ aan de Tweede Kamer d.d. 28 mei 2015

Raming voor verdere programmaperiode

In ruim 3,5 jaar is er bijna € 63 miljoen Europese subsidie verleend aan projecten en ontvangers in Flevoland uit Europese programma's in de periode 2014-2020. De projecten onder deze periode mogen tot en met 2023 in uitvoering zijn. Omdat veel programma's pas eind 2014, begin 2015 daadwerkelijk zijn gestart, is de effectieve doorlooptijd 2015 tot en met 2023.

De periode belooft dus effectief zo'n tien jaren. Dit is bijna een factor drie ten opzichte van de nu verstreken 3,5 jaar. Een dergelijke rekenkundige extrapolatie zou geen rekening houden met de gangbare 'dynamiek' in Europese programmaperiodes. In de eerste jaren worden vaak grotere budgetten opengesteld in plaats van gelijke tranches door alle programmajaren heen. Op basis van de langjarige ervaring binnen ERAC wordt de aanname gedaan dat 'factor twee' ten opzichte van de eerste drie jaar realistisch is. De extrapolatie tot en met 2023 belooft daarmee **€ 125 miljoen euro** aan Europese subsidies in Flevoland.

Nuanceringen bij de uitkomsten

Voor een volledig begrip plaatsen wij bij deze uitkomsten tevens enkele belangrijke nuanceringen. ERAC hecht er waarde aan, de gemeten cijfers uit de nulmeting over de eerste periode van de Europese programmaperiode tot en met 1 mei 2018 hiermee in een correct (meerjarig) perspectief te plaatsen.

Ten eerste de grootste nuancering. De Europese periode 2014-2020 is voor veel programma's effectief pas in 2015 in uitvoering gegaan, in 2014 zijn slechts enkele projecten geïdentificeerd. In 2015 zijn veel nieuwe Europese programma's open gegaan voor aanvragen. Deze programma's zijn enkele jaren geleden al gestart met de voorbereiding, veelal ook in openbare consultatie met stakeholders. Veel partijen zaten dan ook op de openstellingen te wachten en hadden reeds projecten vergaand voorbereid. Deze fors gevulde 'pijplijn' is te merken aan de vele indieningen voor de eerste calls van Horizon2020, de eerste reeks openstellingen van OP EFRO Kansen voor West, de eerste projectenoproep van Interreg VA Deutschland-Nederland, etc.

Aandachtspunt daarnaast is het creëren van meer diepgang in de categorisering naar ondersteuning van de coalitiedoelstellingen door de geïnventariseerde Europese financiering. Alle projecten zijn in meer of mindere mate te koppelen zijn aan deze thema's en er is in deze zin wel degelijk een bijdrage. De categorisering is echter vaak arbitrair en op basis van zeer beperkte gegevens. Het pragmatisch baseren op beschikbare openbare projectinformatie is een onnauwkeurigheid die voor verdere verbijzondering uitvoerige en intensieve werkzaamheden vergt.

bijlage

Overzicht Europese programma's

Programma	Doelstelling
Asiel- en Migratiefonds (AMIF)	Het Asiel, Migratie en Integratiefonds is een onderdeel van de subsidieregeling voor de Europese migratie- en veiligheidsfondsen 2014-2020. De subsidieregeling bestaat uit het Asiel, Migratie en Integratiefonds (AMIF) en het fonds voor de Interne Veiligheid (ISF). Het AMIF biedt subsidie voor: Actie A: Asiel en opvang Actie B: Integratie Actie C: Terugkeer
Creative Europe	Kaderprogramma voor culturele en audiovisuele sectoren, gericht op: Benutten van c.q. omgaan met mogelijkheden van digitale tijdperk en globalisering, Sectoren in staats tellen economisch potentieel te verzilveren, Toegang geven tot nieuwe internationale markten, publiek en kansen.
Connecting Europe Facility (CEF)	Ondersteunen van een efficiënte, geïntegreerde, duurzame en multimodale infrastructuur in de EU. Geordend naar energie (CEF-E), digitale agenda (CEF-D) en transport (CEF-T).
Cooperation in science and technology (COST)	Coördineren en afstemmen van nationaal gefinancierd onderzoek dat fundamenteel en/of precompetitief van aard is, gericht op vreedzame doeleinden: vraagstukken die voor verschillende landen een gelijke strekking hebben en een basis vormen voor harmonisatie en regelgeving.
COSME (onderdeel binnen Horizon 2020)	Verbeteren van concurrentiekracht van midden- en kleinbedrijf (MKB). Vier hoofdoelen: Toegang tot financiering Toegang tot nieuwe markten Ondersteuning ondernemerschap Verbeteren handelsvoorwaarden
Employment and Social Innovation programma (EaSI)	Financieringsinstrument dat kwalitatief goede en duurzame werkgelegenheid promoot bij een aanvaardbaar en passend niveau van sociale bescherming, tegen sociale uitsluiting en armoede, en voor betere arbeidsomstandigheden
ERASMUS+	Subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. Aan de basis staat de gedachte dat investeringen in onderwijs, opleidingen en niet-formeel leren van cruciaal belang zijn om mensen – ongeacht hun leeftijd of achtergrond – de kans te geven zich voortdurend te ontwikkelen oftewel: een leven lang te leren.
EUREKA	Samenwerkingsprogramma voor marktgericht onderzoek met als doel ontwikkeling van nieuwe processen, producten en diensten. Technologische samenwerking, netwerkprojecten, clusterprojecten in ICT, life sciences, industriële technologie en energie & milieu.

Europe for citizens	Burgers actief maken voor de Europese samenleving. Drie doelstellingen: Debat en bewustwording op terrein van Europese geschiedenis en verbondenheid, Participatie in besluitvormingsprocessen en maatschappelijke initiatieven, Disseminatie van projectresultaten tussen beleidsmedewerkers.
European Energy Efficiency Fund (EEE-F)	Publiek-privaat partnerschap van Europese Unie met EIB en een Duitse en Italiaanse bank, gericht op mitigatie van klimaatverandering. Financiering voor energie-efficiëntie, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en 'schoon stedelijk transport'.
European Local Energy Assistance facility (ELENA)	Innovatieve energiebesparing in publieke gebouwen, inclusief sociale woningbouw, straatverlichting en verkeerslichten Aanpassing van gebouwen gericht op energiebesparing (verwarming, elektriciteit, isolatie, airconditioning, verlichting) Hernieuwbare energiebronnen toepassen in de gebouwde omgeving, zoals biomassa, fotovoltaïsche energie, zonne-thermische collectoren Renoveren, uitbreiden of bouwen van nieuwe warmte-koude netwerken (inclusief combinatie verwarming/elektriciteit) op gebouw, buurt of stadsniveau Duurzaam stedelijk transport, bijvoorbeeld energie efficiënte bussen (hybride en elektrische bussen), elektrische auto's, nieuwe vervoersconcepten voor in stedelijk gebied Lokale infrastructuur gericht op energie efficiëntie, zoals stedelijke apparatuur, informatie- en communicatiemiddelen en tankmogelijkheden voor nieuwe vervoersmiddelen
Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV)	Bevorderen van een concurrerende, ecologisch duurzame, economisch levensvatbare en maatschappelijk verantwoorde visserij en aquacultuur
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	Versterken van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie Ondersteuning van de omschakeling van een koolstofarme economie in alle sectoren
Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI, ook bekend als "Junckerfonds")	Financieel instrument (leningen, garanties) voor: Strategische infrastructuur: transport, energie, breedband, Milieu, stedelijke ontwikkeling en sociale projecten, Duurzame energie en efficiënt gebruik van hulpbronnen, Onderwijs, Onderzoek & Innovatie, MKB en Mid Cap bedrijven.
Europees Globaliseringsfonds (EGF)	Het Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering biedt steun aan mensen die hun baan verliezen door structurele veranderingen als gevolg van globalisering.
Europees Landbouwfonds voor Plattelands-ontwikkeling (ELFPO), specifiek onderdeel: Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP)	Agrarisch ondernemerschap: versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht Duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen (verbetering waterkwaliteit) Goede conditie van het platteland (biodiversiteit, natuur en landschap) LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économique Rurale): stimuleren van lokale economische ontwikkelingen op het platteland

Europees Sociaal Fonds (ESF)	Actieve inclusie Duurzame inzetbaarheid Geïntegreerde territoriale ontwikkeling ESF-EFRO (G4)
Eurostars	Verkorten time-to-market van nieuwe technologieën en verkleinen technische risico's
Health for growth	Het ontwikkelen van gezamenlijke benaderingen en het toepassen van deze benaderingen om beter voorbereid te zijn tegen gezondheidsrisico's Het coördineren van gezondheidsinstellingen om burgers te beschermen tegen grens-overschrijdende gezondheidsrisico's
Horizon 2020	Onderzoeks- en innovatieprogramma gericht op het op de markt brengen van goede ideeën. De nadruk ligt op industrieel onderzoek en experimenten. Het programma streeft naar volledige toegankelijkheid voor kennisinstellingen en bedrijfsleven (met name MKB). Drie pijlers: Excellente wetenschap Industrieel leiderschap Maatschappelijke uitdagingen
Interreg VA Deutschland-Nederland	Subsidie voor projecten ter verhoging van de innovatiekracht van de grensregio langs de Duits-Nederlandse grens en het verminderen van de barrièrewerking van deze grens.
Interreg VA 2 Zeeën	Technologische en sociale innovatie Koolstofarme technologie Aanpassing aan klimaatverandering Efficiënter gebruik van hulpbronnen en materialen
Interreg VB Noordzee Regio	Versterken van onderzoek Efficiënte omgang met hulpbronnen Bescherming van milieu en klimaat Duurzaam & groen vervoer
Interreg VB Noordwest Europa	Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken Bescherming van de leefomgeving en stimuleren van efficiënt gebruik van grondstoffen en materiaal
Interreg V Europe ("VC")	Het versterken van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie Vergroten van de concurrentiekracht van het MKB Het ondersteunen van de overgang naar een koolstofarme economie in alle sectoren Het beschermen van het milieu en bevorderen van efficiënte omgang van hulpbronnen
LIFE	Subprogramma's milieu (75%) en klimaat (25%) Mitigatie van de klimaatverandering Aanpassing aan de klimaatverandering Klimaatgovernance en informatie
URBACT III	Capaciteit om stedelijk beleid te ontwikkelen Ontwerpen van beleid Implementatie van beleid Opbouwen en delen van kennis
Urban Innovative Actions	Transitie naar duurzame energie Stedelijke armoede (met een focus op achtergestelde stadsbuurten) Integratie van migranten en vluchtelingen Bevorderen van banen in de lokale economie

bijlage

Overzicht European flagship initiatives

- Innovatie Unie
Verbeteren van randvoorwaarden en condities, toegang tot financiering voor onderzoek en innovatie als mede versterken van de innovatieketen en verhogen van investeringen.
- Jeugd in beweging
Verbeteren van de prestaties van het onderwijssysteem en het verstevigen van de internationale aantrekkingskracht van het hoger onderwijs in Europa.
- Digitale agenda
Versnellen van de uitrol van hoge-snelheid internet en het plukken van de vruchten van de Digital Single Market voor huishoudens en bedrijven.
- Efficiënt gebruik van hulpbronnen
Ontkoppelen van economische groei van het gebruik van hulpbronnen, door vergroten van koolstofarme economie, toename van gebruik van hernieuwbare bronnen, modernisering van de transportsector en het bevorderen van energie-efficiëntie.
- Nieuw industrieel beleid voor globalisering
Verbeteren van het ondernemersklimaat, specifiek voor het MKB, en ondersteunen van de ontwikkeling van een sterke en duurzame industriële basis voor de globale concurrentie.

- Nieuwe vaardigheden en banen
Moderniseren van arbeidsmarkten door het faciliteren van werkmobiliteit en de ontwikkeling van vaardigheden gedurende het gehele leven, met een blik op het vergroten van arbeidsparticipatie en betere aansluiting van aanbod op vraag naar arbeid.

- Europees platform tegen armoede
Waarborgen van sociale en territoriale cohesie zodat de voordelen van groei en banen breed worden verdeeld en het in staat stellen van mensen in armoede en uitsluiting te leven in waardigheid en actief deel te nemen aan de samenleving.

bijlage

Overzicht Grand societal challenges

Grand societal challenges

de grote maatschappelijke uitdagingen van Europa

De Europese Unie heeft zeven prioritaire uitdagingen geïdentificeerd waarvoor gerichte investeringen in onderzoek en ontwikkeling een effectieve impact kunnen hebben ten voordele van de burgers:

1. gezondheid, demografische veranderingen en welzijn;
2. voedselveiligheid, duurzame landbouw en bosbouw, onderzoek voor zee-, kust- en binnenwater en de bio-economie;
3. veilige, schone en efficiënte energie;
4. intelligent, groen en geïntegreerd vervoer;
5. klimaatactie, milieu, hulpbronefficiëntie en grondstoffen;
6. Europa in veranderende wereld - inclusieve, innovatieve en reflectieve maatschappijen;
7. veilige samenlevingen - bescherming van vrijheid en veiligheid van Europa en de Europese burgers.

Gezondheid en welzijn

Iedereen wil een lang, gelukkig en gezond leven. Wetenschappers doen hun best om dat mogelijk te maken. De aandacht gaat uit naar een aantal van de belangrijkste huidige gezondheidsproblemen en opkomende dreigingen zoals de toename van het aantal gevallen van Alzheimer en antibioticaresistente superbacteriën. Investeringen in onderzoek en innovatie op het gebied van gezondheid helpen ons om actief te blijven, om nieuwe, veiligere en efficiëntere behandelingen te ontwikkelen en onze gezondheidszorgsystemen haalbaar te houden. Ze geven dokters de noodzakelijke middelen voor een meer persoonlijke geneeskunde en bevorderen de preventie en behandeling van chronische en besmettelijke ziekten.

Voedselveiligheid en duurzaam gebruik van biologische hulpbronnen

Tegen 2050 zal de wereldbevolking ongeveer 9 miljard bedragen, dus moeten we manieren vinden om productie, consumptie, bewerking, opslag, recycling en afvalverwerking ingrijpend te veranderen en de impact op het milieu zoveel mogelijk te beperken. Dat houdt een evenwichtig gebruik in van hernieuwbare en niet-hernieuwbare hulpbronnen op het land en in de zeeën en oceanen, de omzetting van afval in waardevolle hulpbronnen en duurzame productie van voedsel, levensmiddelen, biologische producten en bio-energie. De landbouw, bosbouw en voedings- en biosectoren in de EU tellen 22 miljoen werknemers en spelen een sleutelrol bij plattelandsontwikkeling en het beheer van het natuurlijke erfgoed van Europa.

Duurzame energie

Energie is de motor van onze moderne economie. Om onze levensstandaard op peil te houden, hebben we een enorme hoeveelheid energie nodig. Europa is de tweede grootste wereldeconomie en is als zodanig te afhankelijk van de rest van de wereld voor de voorziening van energie die afkomstig is uit fossiele brandstoffen die klimaatverandering versnellen. De EU heeft zichzelf daarom ambitieuze doelstellingen opgelegd met betrekking tot klimaat en energie.

Groene, geïntegreerde mobiliteit

Mobiliteit bevordert tewerkstelling, economische groei, welvaart en wereldhandel. Mobiliteit voorziet ook essentiële verbindingen tussen mensen en gemeenschappen. De huidige transportsystemen en de manier waarop we er gebruik van maken, zijn echter onhoudbaar. We rekenen te veel op slinkende olievoorraden, waardoor we minder energiezekerheid hebben. Ons dagelijks leven en onze gezondheid lijden onder problemen in verband met transport, zoals files, verkeersveiligheid en luchtvervuiling. Om deze kwesties aan te pakken, is een duurzaam transportsysteem nodig dat past bij een modern, concurrerend Europa.

Klimaatactie, milieu, hulpbronefficiëntie en grondstoffen

Het tijdperk van onuitputtelijke hulpbronnen is zo goed als voorbij: we mogen de beschikbaarheid van grondstoffen en schoon water niet langer als vanzelfsprekend aannemen. De biodiversiteit en ecosystemen staan ook onder druk. Daarom moeten we nu investeren in innovatie voor een groene economie die afgestemd is op de natuurlijke omgeving. Afval en water zijn bijzondere prioriteiten. 2 % van de Europese emissie van broeikasgassen is momenteel afkomstig van afval, terwijl 1 % groei in de watersector tot 20.000 nieuwe banen kan creëren.

Europa in veranderende wereld – Inclusieve, innovatieve en reflectieve samenlevingen

In 2011 liepen ongeveer 80 miljoen mensen de kans op armoede in Europa. Een aanzienlijk deel van de jonge bevolking – waar onze toekomst van afhangt – volgt geen onderwijs, werkt niet of krijgt geen opleiding. Dat zijn slechts twee voorbeelden van de uitdagingen die de toekomst van Europa en mensen in grote delen van de samenleving bedreigen. Onderzoek en ontwikkeling kunnen helpen. Onderzoek naar nieuwe strategieën en bestuursvormen om de heersende economische instabiliteit te overwinnen en ervoor te zorgen dat Europa bestand is tegen toekomstige economische neergangen, demografische veranderingen en migratiepatronen. Ook nieuwe vormen van innovatie, zoals open innovatie, bedrijfsmodelinnovatie, innovatie van de openbare sector en sociale innovatie om tegemoet te komen aan sociale behoeften. Door onderzoek en ontwikkeling te ondersteunen voor Europees erfgoed, Europese identiteit, geschiedenis, cultuur en de rol van Europa in de wereld, bouwt de EU mee aan „reflectieve samenlevingen” waarin gedeelde waarden en hun bijdrage tot onze gezamenlijke toekomst verkend worden.

Veilige samenlevingen – Bescherming van vrijheid en veiligheid van Europa en de Europese burgers

Vandaag houdt de veiligheid van burgers in dat we vechten tegen misdaad en terrorisme, gemeenschappen beschermen tegen natuurlijke en door de mens veroorzaakte rampen, cyberaanvallen weren en de strijd opnemen tegen illegale mensenhandel, drugshandel en namaakproducten. Door Europees onderzoek en ontwikkeling ontstaan er nieuwe technologieën om onze samenleving te beschermen met respect voor privacy en fundamentele rechten: twee kernwaarden die centraal staan bij Europees veiligheidsonderzoek. Deze technologieën bieden heel wat potentieel om de economische activiteit te stimuleren door nieuwe producten en diensten, en nieuwe werkgelegenheid.

Bijlage

Berekening van de multiplier

Van veel Europese programma's zijn alleen de verstrekte subsidiebedragen bekend en niet de totale projectomvang. De totale omvang zou een beter beeld geven van de gehele impact van de geïnventariseerde projecten op Flevoland. Bovendien is per project de projectomvang noodzakelijk als input voor het berekenen van de werkgelegenheid. Daarom berekent ERAC de projectomvang van projecten op basis van gemiddeld subsidiepercentages per programma. De subsidiepercentages zijn bepaald op basis van eigen ervaringen. In tabel 32 staan de percentages waarmee is gerekend.

Op basis van de verleende Europese subsidie per programma in Flevoland aanwezig in de dataset (tabel 3) en met gebruikmaking van de gemiddelde subsidiepercentages zoals in tabel 32 weergegeven, geldt dat de multiplier voor Flevoland op dit moment **2,06** bedraagt.

Programma	Subsidie- percentage
AMIF	50%
CEF	45%
COSME	70%
COST	100%
Creative Europe	50%
EaSI	88%
EEE-F	5%
EFMZV	50%
ELENA	100%
ELFPO	35%
Erasmus+	100%
ESF - Actieve Inclusie	50%
ESF - Duurzame Inzetbaarheid	50%
ESF - Sociale Innovatie	50%
Europe for citizens	50%
EUROSTARS	50%
Horizon 2020 - COFUND	85%
Horizon 2020 - Coordination and Support Action	85%
Horizon 2020 - ERC Grant	85%
Horizon 2020 - Innovation Action	85%
Horizon 2020 - Marie Curie	85%
Horizon 2020 - overig	85%
Horizon 2020 - Research & Innovation Action	85%
Horizon 2020 - SME	85%
Interreg 2 Zeeën	50%
Interreg VA Duitsland-Nederland	50%
Interreg VA Euregio Maas-Rijn	50%
Interreg VA Vlaanderen-Nederland	50%
Interreg VB Noordzee	50%
Interreg VB North West Europe	50%
Interreg VC Europe	68%

Programma	Subsidie- percentage
ISF	50%
Kansen voor West II (OP West)	35%
LIFE	68%
OP Noord	35%
OP Oost	35%
OPZuid	35%
URBACT	50%
Urban Innovative Actions	80%

Tabel 16: Gemiddelde subsidiepercentages per programma